

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 84/2019-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. mája 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Kuric, s. r. o., Dolný Val 11, Žilina, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavol Kuric, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 a prípisom Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 8. januára 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 a prípisom špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 8. januára 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019.

2.1 Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je väzobne trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) a e), ods. 3 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 139 písm. i), § 140 písm. b) a c) a § 141 písm. a) Trestného zákona a iné zločiny a obzvlášť závažné zločiny.

2.2 Špecializovaný súd napadnutým uznesením sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 podľa § 72 ods. 1 písm. b), § 79 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zo 14. decembra 2018 zamietol, podľa § 72 ods. 1 písm. b), § 80 ods. 1 písm. c), ods. 2 Trestného poriadku väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil a podľa § 72 ods. 1 písm. b), § 81 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného poriadku ponuku sťažovateľa na nahradenie väzby zložením peňažnej záruky neprijal.

Proti predmetnému uzneseniu špecializovaného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, v rámci ktorej vzniesol aj námietku zaujatosti proti senátu „4T“ špecializovaného súdu.

Na sťažovateľom vznesenú námietku zaujatosti proti senátu „4T“ reagoval špecializovaný súd napadnutým prípisom sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 8. januára 2019 oznamujúcim sťažovateľovi záver, že o vznesenej námietke zaujatosti s poukazom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku konať nebude, pretože o takej námietke už bolo rozhodnuté uznesením špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-14539 z 13. novembra 2018.

O sťažnosti sťažovateľa proti predmetnému uzneseniu špecializovaného súdu z 21. decembra 2018 rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

2.3 Sťažovateľ v prvom rade namieta zaujatosť sudcov tvoriacich senát „4T“ špecializovaného súdu, ktorí rozhodovali a rozhodli o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, pretože v napadnutom uznesení špecializovaného súdu z 21. decembra 2018 argumentovali prejedikovanými výrokmi o vine sťažovateľa, ktoré naznačujú, že sťažovateľa považujú za vinného skôr, ako bola zákonným spôsobom preukázaná jeho vina. Ako dôkaz o zaujatosti sudcov konajúceho senátu sťažovateľ poukázal na argumentáciu uvedenú v predmetnom uznesení špecializovaného súdu, v ktorom mal tento okrem iného uviesť:

«Treba poukázať na charakter páchanej trestnej činnosti, keď zločinecká skupina, ktorej riadiacimi osobami mali byť obžalovaní [REDAKOVANÉ] a jeho brat [REDAKOVANÉ] ...

Konkrétna obava z kolúzneho konania plyní u obžalovaného [REDAKOVANÉ] z toho, že ihneď po zadržaní jedného z dealerov drog spolu s obžalovaným [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] stotožnili svedkov, ktorí proti nim vypovedali a nižšie postaveným členom skupiny mali vydať pokyn, aby týchto „vybavili.“

... Napokon aj samotná úkladná vražda poškodeného [REDAKOVANÉ] (skutok 10 obžaloby) mala byť nimi spáchaná práve preto, že začal spolupracovať s políciou.

... dôvod preventívnej väzby je u obžalovaného [REDAKOVANÉ] daný najmä charakterom, závažnosťou, rozsiahlosťou a intenzitou páchanej trestnej činnosti.»

Vzhľadom na uvedenú argumentáciu si podľa názoru sťažovateľa senát „4T“ špecializovaného súdu ponechal predsudok voči sťažovateľovi, keďže rozhodoval aj v totožnej trestnej veci proti spoluobvineným (tzv. kajúcnikom), ktorí spolupracovali

s orgánmi činnými v trestnom konaní a ktorí boli na základe dohôd o vine a treste odsúdení práve senátom „4T“ špecializovaného súdu a tento v rozsudku, ktorým odsúdil spoluobvinených sťažovateľa, uvádza viaceré odkazy priamo na sťažovateľa a jeho rolu v zločineckej skupine, z ktorej je sťažovateľ podozrivý. Podľa názoru sťažovateľa sa argumenty špecializovaného súdu neobmedzujú iba na popis hodnotenia dôkazov, ale obsahujú aj posúdenie situácie tak, ako by išlo o zákonným spôsobom preukázané skutočnosti, čím majú dokazovať, že špecializovaný súd už pred dokázaním viny považuje sťažovateľa za vinného.

Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu ním označených práv došlo v prvom rade napadnutým prípisom špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 8. januára 2019 oznamujúcim sťažovateľovi záver, že o vznesenej námietke zaujatosti s poukazom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku konať nebude, pretože o takej námietke už bolo rozhodnuté uznesením špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 13. novembra 2018. Predmetný prípis špecializovaného súdu je podľa názoru sťažovateľa arbitrárny a svojvoľný vzhľadom na absenciu riadneho odôvodnenia. Podľa názoru sťažovateľa došlo k odmietnutiu spravodlivosti tým, že špecializovaný súd sa vznesenou námietkou zaujatosti vôbec nezaoberal, v dôsledku čoho sťažovateľ nedostal možnosť obrany proti pochybnostiam o nestrannosti špecializovaného súdu podaním opravného prostriedku, z čoho je zrejmé, že špecializovaný súd nedbal na podstatu a význam práva na nestrannosť a nezaujatosť sudcu.

Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu jeho označených práv následne došlo napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019, ktorým nebolo napravené pochybenie špecializovaného súdu v súvislosti s rozhodovaním o predmetnej námietke zaujatosti.

2.4 Sťažovateľ v druhom rade namieta, že jeho sťažnosť proti rozhodnutiu špecializovaného súdu z 21. decembra 2018 o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu bola napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019 zamietnutá bez posúdenia a odôvodnenia sťažovateľom uvedených procesných námietok. Sťažovateľ vo všeobecnosti namieta, že rozhodnutia najvyššieho súdu o jeho väzbe sú takmer identické a súdy odôvodňujú trvanie jeho väzby tými istými

väzobnými dôvodmi. Sťažovateľ sa nestotožňuje s názorom najvyššieho súdu, že frekvencia sťažovateľom podávaných žiadostí neumožňuje, aby konajúci súd v takej krátkej dobe od posledného rozhodovania mohol dospieť k zásadne iným ako už formulovaným záverom. Podľa názoru sťažovateľa sa právny názor najvyššieho súdu javí až príliš formalistický a z ústavného hľadiska neudržateľný.

Sťažovateľ taktiež namieta, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí nezaujal žiadne stanovisko, resp. sa žiadnym relevantným spôsobom nevysporiadal s jeho tvrdením (obsiahnutým v sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu špecializovaného súdu z 21. decembra 2018), že z obsahu „*objavenej nahrávky na SD karte*“ podľa jeho názoru nevyplývajú žiadne „*ovplyvňovacie, podplácajúce, ani vyhrážacie metódy*“ zo strany sťažovateľa a jeho brata, pričom ďalej tvrdí, že v predmetnej nahrávke s bratom vôbec nevystupujú.

3. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, možno zhrnúť, že podľa názoru sťažovateľa k namietanému porušeniu označených práv napadnutými rozhodnutiami špecializovaného súdu, resp. najvyššieho súdu došlo tým, že

- špecializovaný súd sa náležite nezaoberal námietkou zaujatosti vznesenou sťažovateľom v rámci jeho sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 a najvyšší súd toto sťažovateľom tvrdené pochybenie špecializovaného súdu následne nenapravil;

- najvyšší súd sťažnosť sťažovateľa (proti rozhodnutiu špecializovaného súdu z 21. decembra 2018 o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu) napadnutým uznesením sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019 arbitrárne a bez posúdenia a odôvodnenia sťažovateľom uvedených procesných námietok zamietol.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na osobnú slobodu a bezpečnosť, základné právo na rozhodnutie o zákonitosti väzby nestranným súdom, základné právo na preskúmanie procesných a hmotnoprávných podmienok pozbavenia slobody podľa čl. 17, ods. 2 a 5 a Ústavy SR a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd, rozhodnutím Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4T/36/2018 z 21.12.2018 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Tost/2/2019 z 23.01.2018 (ide o zjavnú chybu v písaní, správne má byť 23. 1. 2019, pozn.) a rozhodnutím Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4T/36/2018 z 08.01.2019 v súvislosti s námietkou zaujatosti porušené boli.

2. Uznesenie špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4T/36/2018 zo dňa 21.12.2018 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Tost/2/2019 z 23.01.2019 a rozhodnutie špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4T/36/2018 z 08.01.2019 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie a Špecializovanému trestnému súdu pracovisko Banská Bystrica sa prikazuje, aby sťažovateľa [REDAKOVANÉ] prepustil neodkladne na slobodu.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania vo výške 415,51 Eur z dôvodu právneho zastúpenia advokátom, ktoré je predpísané zákonom, ktoré sú špecializovaný trestný súd Banská Bystrica a Najvyšší súd SR Bratislava povinní zaplatiť do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto Nálezu.

Advokát vykonal dva úkony právnej služby /1. prevzatie a príprava veci. 2. napísanie ústavnej sťažnosti/, za jeden úkon právnej pomoci v roku 2019 prislúcha odmena v sume 163,33 Eur + 9,80 Eur rež. paušál + DPH.

Advokát je platiteľom dane z pridanej hodnoty.

4. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3.000 Eur, ktoré sú mu špecializovaný trestný súd Banská Bystrica a Najvyšší súd SR Bratislava povinní vyplatiť do dvoch mesiacov od vyhlásenia toto Nálezu. “

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

13. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Sťažovateľom označené referenčné právne normy

14. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

15. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

16. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

III.

Právne hodnotenie a závery ústavného súdu

17. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľovo podanie je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

18. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018, prípisom špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 8. januára 2019 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019, pričom podľa názoru sťažovateľa k porušeniu ním označených práv malo dôjsť tým, že

- špecializovaný súd sa náležite nezaoberal námietkou zaujatosti vznesenou sťažovateľom v rámci jeho sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 a najvyšší súd toto sťažovateľom tvrdené pochybenie špecializovaného súdu následne nenapravil;

- najvyšší súd sťažnosť sťažovateľa (proti rozhodnutiu špecializovaného súdu z 21. decembra 2018 o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu) napadnutým uznesením sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019 arbitrárne a bez posúdenia a odôvodnenia sťažovateľom uvedených procesných námietok zamietol.

19. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

20. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že je potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to v časti pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a v časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018

22. Vo vzťahu k namietanému uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 ústavný súd konštatuje, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto ústavnú sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie. Z uvedeného vyplýva, že v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu. Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody.

Podľa ustáleného právneho názoru ústavného súdu po zistení nedostatku právomoci v konaní pred ústavným súdom už nie je potrebné skúmať, či sú alebo nie sú splnené ďalšie procesné podmienky. Tomuto postupu totiž bráni zistený nedostatok neodstrániteľnej procesnej prekážky spočívajúci v nedostatku právomoci ústavného súdu.

23. Sťažovateľ podal proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019. Sťažovateľ teda využil možnosť podania riadneho opravného prostriedku proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu, o ktorom bolo aj rozhodnuté.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ mal k dispozícii právny prostriedok na ochranu svojich základných práv (ktorý aj využil), o ktorom bol oprávnený rozhodnúť najvyšší súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

24. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa prípisom špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 8. januára 2019

25. Vo vzťahu k namietanému prípisu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 8. januára 2019 ústavný súd v úvode konštatuje, že pokiaľ sťažovateľ namieta, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval senát špecializovaného súdu, ktorého sudcovia boli proti jeho osobe zaujatí, potom bolo z hľadiska požadovanej ochrany označenému právu sťažovateľa rozhodujúcim, aby túto skutočnosť namietal, a úloha ústavného súdu následne spočíva v zhodnotení, ako sa s touto námietkou dotknutý senát vysporiadal.

26. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ námietku zaujatosti proti senátu „4T“ špecializovaného súdu skutočne vzniesol v rámci sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 a odôvodnil ju tým, že tento senát v minulosti rozhodoval v totožnej veci proti spoluobvineným, ktorí spolupracovali s orgánmi činnými v trestnom konaní a ktorí boli odsúdení týmto senátom na základe dohôd o vine a treste, a pritom rozsudok obsahuje viaceré odkazy na sťažovateľa a jeho rolu v zločineckej skupine, z ktorej je podozrivý. Tieto skutočnosti mali podľa názoru sťažovateľa vyvolať dôvodné pochybnosti o objektívnej nezaujatosti konajúcich sudcov proti nemu.

27. Na uvedené špecializovaný súd reagoval napadnutým prípisom sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 8. januára 2019 oznamujúcim sťažovateľovi záver, že o vznesenej námietke zaujatosti s poukazom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku konať nebude, pretože o takej námietke už bolo rozhodnuté uznesením špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-14539 z 13. novembra 2018. Špecializovaný súd dodal, že na tomto závere nič nemení skutočnosť, že vtedy rozhodoval súd o námietke zaujatosti podanej spoluobžalovaným, lebo aj jeho námietka bola podaná z úplne rovnakých dôvodov ako sťažovateľova.

28. Uznesením č. k. BB-4 T 36/2018-14539 z 13. novembra 2018 špecializovaný súd rozhodol výrokom, že *„podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku senát 4T Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, v zložení predseda senátu JUDr. Igor Králik a členovia senátu JUDr. Oldřich Kozlík a JUDr. Peter Pulman, LL.M. nie sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci proti obvinenému [REDAKOVANÉ] a spol., vedenej na Špecializovanom trestnom súde, pracovisko Banská Bystrica, pod sp. zn. BB- 4T/36/2018“*.

29. Špecializovaný súd sťažovateľovi v napadnutom prípise ozrejmil, že z výroku označeného rozhodnutia jasne vyplýva, že senát „4T“ nie je vylúčený z vykonávania úkonov v celej trestnej veci vedenej pod sp. zn. BB-4 T 36/2018, *„to znamená, že nielen obžalovanému [REDAKOVANÉ], ale aj voči Vám...“*.

30. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd konštatuje, že špecializovaný súd na námietku zaujatosti sťažovateľa adekvátne reagoval poukazom na konkrétne ustanovenie procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo, t. j. na § 32 ods. 6 Trestného poriadku, a jasne a zreteľne uviedol dôvody, prečo aplikoval práve túto normu. Podľa názoru ústavného súdu forma odpovede špecializovaného súdu, ako aj jej obsah plne zodpovedajú zneniu, zmyslu, ale aj účelu použitého ustanovenia Trestného poriadku.

31. Nemožno akceptovať tvrdenie sťažovateľa, že špecializovaný súd sa jeho námietkou zaujatosti riadne nezaoberal, práve naopak, touto sa náležite zaoberal, avšak výsledkom tejto jeho činnosti bol záver, že príslušné zákonné ustanovenie mu nedovoľovalo

o námietke konat', čo je z hľadiska ochrany práv sťažovateľa podstatným. Špecializovaný súd svoj názor presvedčivo odôvodnil konkrétnymi skutočnosťami.

32. Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti pripisu špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 8. januára 2019 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019

33. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019 ústavný súd zistil dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti, a to jej zjavnú neopodstatnenosť.

34. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy konania pred ústavným súdom, možno o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011).

35. Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie práva na slobodu a bezpečnosť v súvislosti s nedostatočným preskúmaním zákonnosti jeho väzby, ústavný súd poznamenáva, že nie je

zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04).

36. Účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je poskytnutie práva osobám, ktoré boli pozbavené osobnej slobody, spočívajúceho v možnosti súdnej kontroly rozhodnutí a opatrení, na základe ktorých bol zásah do ich osobnej slobody vykonaný. Medzi záruky, ktoré garantuje tento článok, nepochybne patrí aj právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (napr. III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06, III. ÚS 122/2012), ako aj právo osoby na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (obdobne napr. III. ÚS 374/09).

37. Ústavný súd teda zdôrazňuje, že pri posúdení namietaného uznesenia najvyššieho súdu jeho úlohou nebolo preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či sťažovateľ mal byť alebo nemal byť ponechaný vo väzbe, či malo, prípadne nemalo byť jeho žiadosti o prepustenie z väzby vyhovené. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa

vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné.

38. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019.

39. Najvyšší súd v namietanom uznesení sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019 pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia špecializovaného súdu posudzoval splnenie jednak formálnych, ako aj materiálnych podmienok väzby sťažovateľa.

K dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa najvyšší súd uviedol, že o ňom nie sú pochybnosti, keďže 29. októbra 2018 bola na sťažovateľa podaná obžaloba z rozsiahlej (10 skutkov, z ktorých viaceré boli spáchané niekoľkými čiastkovými útokmi) a mimoriadne závažnej trestnej činnosti (vrátane úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d), e), ods. 3 písm. b) Trestného zákona). Najvyšší súd následne konštatoval, že od posledného rozhodovania o väzbe podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku nezistil, že by sa podozrenia proti sťažovateľovi akokoľvek rozptýlili. Naopak, na hlavnom pojednávaní 8. januára 2019 súd schválil dohodu o vine a treste medzi prokurátorom a spoluobvineným [REDACTED] a 10. januára 2019 prokurátor predniesol obžalobu.

Pokiaľ ide o uplatnené väzobné dôvody, najvyšší súd nepovažoval za účelné ich znova opakovať, keďže v napadnutom uznesení špecializovaného súdu z 21. decembra 2018, ako aj vo všetkých skôr vydaných rozhodnutiach (na ktoré najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí poukázal) ich súde podrobne rozviedli a na ich aktuálnosti sa nič nezmenilo.

K výhrade sťažovateľa, že súde pristupujú k jeho žiadostiam len formálne, keďže odôvodnenia rozhodnutí sú takmer identické, najvyšší súd uviedol, že táto okolnosť je daná frekvenciou ním podaných žiadostí, ktorá neumožňuje, aby konajúci súd v takej krátkej dobe od posledného rozhodovania mohol dospieť k zásadne iným ako už skôr formulovaným záverom. Napokon aj v prípade predmetnej naposledy podanej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu sťažovateľ túto žiadosť o prepustenie z väzby nijako bližšie neodôvodnil a podal ju ihneď na ďalší deň po doručení uznesenia k tej predchádzajúcej.

K výhrade sťažovateľa, podľa ktorej u neho medzičasom pominula obava z kolúzneho konania, najvyšší súd upozornil, že príslušné súdy môžu pri svojom rozhodnutí prihliadať len na skutočnosti, ktoré boli prebraté na hlavnom pojednávaní, a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na hlavnom pojednávaní vykonané, a teda len zo samotnej skutočnosti, že vo veci už bola podaná obžaloba, nemožno automaticky vyvodiť, že by sa obava z pôsobenia obžalovaného na svedkov medzičasom rozplynula (R 56/2007). Uvedené platí o to viac, že v prípade sťažovateľa súdy dlhodobo poukazujú na konkrétne skutočnosti, ktoré takýto ich postup odôvodňujú. Najvyšší súd zároveň poukázal na údajné postavenie sťažovateľa v hierarchii zločineckej skupiny, na čele ktorej mal stáť spolu s bratom [REDACTED].

Vychádzajúc z uvedených úvah, najvyšší súd sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol.

40. Vzhľadom na zidentifikovanie sa najvyššieho súdu v súvislosti s existenciou väzobných dôvodov u sťažovateľa s argumentáciou špecializovaného súdu uvedenou v jeho rozhodnutí ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť svoju judikatúru, podľa ktorej rozhodnutie prvostupňového súdu a súdu druhého stupňa nemožno posudzovať izolovane, pretože obe konania z hľadiska ich predmetu tvoria jeden celok (obdobne II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 320/2012). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (pozri IV. ÚS 350/09). Ústavný súd vo svojej judikatúre, a to aj vo vzťahu k väzobným veciam (napr. IV. ÚS 41/08, IV. ÚS 149/08, III. ÚS 461/2015), uvádza, že odôvodnenie uznesenia druhostupňového súdu odkazujúce na predchádzajúce rozhodnutia v tej istej veci možno považovať síce za krajnú, no ešte stále ústavnoprávne akceptovateľnú alternatívu odôvodnenia, a preto pokiaľ prvostupňový súd zodpovie na všetky relevantné argumenty nastolené stranami v konaní a nadriadený súd sa s týmto posúdením stotožní, potom ani stručnosť odôvodnenia rozhodnutia súdu druhého stupňa nie je v zásade dôvodom na vyslovenie protiústavnosti takéhoto rozhodnutia. Podstatné totiž je, že strane boli v priebehu konania sprostredkované nosné dôvody rozhodnutia (obdobne napr. II. ÚS 102/2018, I. ÚS 379/2018).

41. Špecializovaný súd v uznesení sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 k splneniu hmotnoprávných predpokladov väzby, že zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré je trestné stíhanie vedené, boli spáchané, majú znaky trestného činu a existuje dôvodné podozrenie, že ich spáchal sťažovateľ, poukázal na vykonané dokazovanie, z ktorého vyplývala dôvodnosť trestného stíhania, a to z nazhromaždených dôkazov nachádzajúcich sa v trestnom spise. Sťažovateľ pritom podozrenie zo spáchania skutkov podľa názoru konajúceho súdu nevyvrátil. Špecializovaný súd konštatoval, že od vznesenia obvinenia sa dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa vôbec neoslabil.

42. Väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku špecializovaný súd videl nielen v skutočnosti, že sťažovateľovi v prípade uznania viny hrozí vysoký až doživotný trest odňatia slobody, ale predovšetkým v tom, že sa mal spolu s ďalším obžalovaným dlhodobo ukrývať v Českej republike, kde majú zázemie, a to byť a podnikateľské aktivity.

43. K dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku špecializovaný súd poukázal na charakter páchanej trestnej činnosti, keď zločinecká skupina, ktorej jednou z riadiacich osôb mal byť aj sťažovateľ, bežne používala násilie alebo hrozbu bezprostredného násilia na upevňovanie svojho vplyvu, na vynucovanie si disciplíny medzi jej členmi, na prinútenie zotrvania členov v skupine, na zastrašovanie konkurencie, na vyhrážanie sa v prípade spolupráce s políciou atď. Konkrétna obava z možného kolúzneho konania podľa názoru špecializovaného súdu plynula z toho, že ihneď po zadržaní jedného z „dealerov drog“ stotožnili svedkov, ktorí proti nim vypovedali, a nižšie postaveným členom skupiny mali vydať pokyn, aby týchto „vybavili“. Tieto zistenia zapadali do výpovedí viacerých svedkov, ktorí tiež deklarovali svoje obavy zo zastrašovania, resp. fyzického násilia aj zo strany sťažovateľa. Špecializovaný súd v súvislosti s odôvodnením tohto väzobného dôvodu poukázal tiež na objavenú nahrávku na SD karte, z ktorej vyplynulo, že obaja obžalovaní, t. j. aj sťažovateľ, chceli podplatiť poškodeného v ich inej trestnej veci s cieľom zmeny jeho výpovede a pre prípad, že by sa s týmto návrhom poškodený nestotožnil, skrytou formou sa mu mali vyhrážať ďalšími následkami. Napokon aj samotná úkladná vražda mala byť nimi spáchaná práve preto,

lebo poškodený začal spolupracovať s políciou. Špecializovaný súd zároveň konštatoval, že dôvod kolúznei väzby podaním obžaloby nepominul, lebo práve súdne konanie je najdôležitejším úsekom trestného konania, na ktorom budú vykonané všetky relevantné dôkazy spôsobilé na to, aby všeobecný súd mohol spoľahlivo rozhodnúť v merite veci.

44. Napokon k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku špecializovaný súd uviedol, že preventívna väzba je u sťažovateľa daná najmä charakterom, závažnosťou, rozsiahlosťou a intenzitou páchanej trestnej činnosti, ale aj predchádzajúcou trestnou činnosťou, za ktorú už bol právoplatne odsúdený. Podľa vyjadrenia svedkov obaja obžalovaní, teda aj sťažovateľ, boli dlhú dobu častými, pravidelnými užívateľmi rôznych druhov omamných a psychotropných látok. Navyše z dôkazov malo vyplývať, že sťažovateľ svoj osobný život prispôbil fungovaniu v zločineckej skupine, nemal riadne pracovné návyky ani žiadny legálny zdroj príjmov, ale práve vysoké finančné zisky z trestnej činnosti, a preto existuje dôvodná obava z pokračovania v páchaní trestnej činnosti.

45. Z čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy možno vyvodit' základné právo na osobnú slobodu, ako aj zásadu, že pozbaviť niekoho osobnej slobody možno iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ďalšie odseky čl. 17 ústavy uvádzajú konkrétne spôsoby pozbavenia, resp. obmedzenia osobnej slobody, ktoré sú za splnenia ustanovených podmienok prípustné. Jedným z týchto spôsobov je aj vzatie do väzby, resp. držanie vo väzbe v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy. Možno preto uviesť, že v prípade pozbavenia osobnej slobody vzatím do väzby, resp. držaním vo väzbe je okrem čl. 17 ods. 5 ústavy vždy dotknutý aj čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy (I. ÚS 220/04).

46. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy opakovane uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva

neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

47. Ústavný súd však zároveň opätovne pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

48. Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Morsink v. Holandsko z 11. 5. 2004).

49. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,

b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak maŕiť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

50. Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného, a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

51. Povinnosť súdov vyplývajúca zo základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy postupovať v prípade trestného stíhania obvinenej osoby a pozbavenia jej osobnej slobody väzbou „spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, vyžaduje, aby procesný postup súdu konajúceho vo veci rešpektoval nielen ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou zákona (v danom prípade predovšetkým Trestného poriadku), ale taktiež aj ustanovenia príslušných medzinárodných zmlúv, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a v zmysle čl. 7 ods. 5 a čl. 154c ods. 1 ústavy majú pred zákonom prednosť, ak poskytujú väčší štandard ochrany základných práv a slobôd.

52. Väzba musí byť chápaná ako výnimočný prostriedok zaistenia obvineného na účely trestného konania v prípade zistenia skutočností ustanovených zákonom, ktoré odôvodňujú nevyhnutnosť jeho použitia v záujme včasného a náležitého objasnenia trestných činov a spravodlivého postihu ich páchatel'ov. Inými slovami, z citovaných článkov ústavy a dohovoru vyplýva, že je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Tóth c. Rakúsko, 1991).

53. Ústavný súd po ústavnom prieskume napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu (a príslušnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia špecializovaného súdu, na ktorého dôvody poukazuje a stotožňuje sa s nimi aj najvyšší súd, pozn.) konštatuje, že z jeho odôvodnenia vo vzťahu k zákonom predpokladaným dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku, pre ktoré aj bol sťažovateľ obmedzený na osobnej slobode, nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcimi súdmi s dôsledkom porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov podporených vykonaným dokazovaním, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné.

54. Zo záverov, ku ktorým dospel najvyšší súd pri posudzovaní podmienok väzby sťažovateľa v jeho trestnej veci, pritom nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Špecializovaný súd vymedzil dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku ich zákonným pomenovaním a na podporu svojich záverov poukázal na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z trestného spisu.

Najvyšší súd následne v rámci záverov vyplývajúcich aj z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia špecializovaného súdu adresne a dostatočne určito predostiera svoje skutkové závery odôvodňujúce väzbu sťažovateľa, jeho argumenty vyznievajú presvedčivo a podľa názoru ústavného súdu sú primeraným zdôvodnením potreby väzobného stíhania obvineného, tak ako to vyplýva aj z komentovaného znenia dohovoru k čl. 5 ods. 1 písm. c), podľa ktorého *argumentum a simili* „... zbavení svobody stěžovatele nemůže být vnímáno jako svévolné, jestliže vnitrostátní soud uvedl určité důvody pro pokračování vazby, ledaže by uváděné důvody byly mimořádně lakonické a bez jakéhokoli odkazu na ustanovení zákona, které by zbavení stěžovatele svobody dovolovalo [viz Khudoyorov proti Rusku, rozsudek, 8. 11. 2005, č. 6847/02, § 131 a 157, srov. Těž Miminoshvili proti Rusku, rozsudek, 28. 6. 2011, č. 20197/03, § 69].“ (KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2012.).

55. Úvahy sťažovateľa o porušení jeho základných práv v dôsledku údajnej neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v súvislosti s hodnotením dôkaznej situácie týmto súdom vníma ústavný súd ako tendenčné. Ústavný súd v tejto súvislosti predovšetkým zdôrazňuje, že vo vzťahu k odôvodnenosti podozrenia pri vznesení obvinenia vo svojej judikatúre opakovane uviedol, že pri rozhodovaní o väzbe postačuje dostatočne preukázať podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky skutkovej podstaty príslušného trestného činu. Dôvodné podozrenie teda predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin, pričom jeho dôvodnosť závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu (Fox, Cambell a Hartley c. Veľká Británia z 30. 8. 1990). V tejto súvislosti je, naopak, potrebné zdôrazniť, že až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní,

v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne „odkrýva“ (t. j. buď potvrdzuje, alebo vyvracia) práve dokazovaním, tak ako to vyplýva aj z komentovaného znenia dohovoru: „Skutečnosti, které vyvolaly podezření, nemusejí být téhož stupně jako ty, které jsou nutné k odůvodnění odsouzení nebo byť jen ke vznesení obvinění [viz Murray proti Spojenému království, rozsudek velkého senátu, 28. 10. 1994, č. 14310/88, § 55, srov. též Khodorkovskiy proti Rusku, rozsudek, 31. 5. 2011, č. 5829/04, § 189]... skutečnosti, na nichž se podezření zakládá, však nemohou být stejné úrovně jako skutečnosti potřebné k odůvodnění odsouzení, nebo i k podání obžaloby, což je předmětem až další fáze trestního řízení [Krejčíř proti České republice, rozsudek, 26. 3. 2009, č. 39298/04 a č. 8723/05, § 75,]“ (KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2012.). Samotné dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku rátajú s existenciou takéhoto dokazovania počas prípravného konania (m. m. IV. ÚS 383/04, IV. ÚS 217/2013).

Ako pritom z ústavnej sťažnosti sťažovateľa a jej príloh vyplýva, v predmetnej veci sa v priebehu prípravného konania pôvodné dôvodné podozrenie zo spáchania stíhaných trestných činov sťažovateľom nerozptýlilo, ale práve naopak, posilnilo, keďže 29. októbra 2018 bola na sťažovateľa podaná obžaloba.

Napokon pokiaľ ide o všeobecne formulovanú námietku sťažovateľa, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí nezaujal žiadne stanovisko k jeho tvrdeniu (obsiahnutému v sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu špecializovaného súdu z 21. decembra 2018), že z obsahu „objavenej nahrávky na SD karte“ nevyplývajú „ovplyvňovacie, podplácajúce a vyhrážacie metódy“ zo strany sťažovateľa a jeho brata, pričom ďalej tvrdí, že v predmetnej nahrávke s bratom vôbec nevystupujú, ústavný súd konštatuje, že z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu je nepochybné, že v súvislosti s posúdením existencie väzobných dôvodov u sťažovateľa sa tento súd v celosti (t. j. vrátane časti týkajúcej sa posúdenia skutočností vyplývajúcich z obsahu „objavenej nahrávky na SD karte“) zidentifikoval s argumentáciou špecializovaného súdu uvedenou v jeho rozhodnutí, čím najvyšší súd zároveň jednoznačne zaujal stanovisko k predmetnému (bližšie neodôvodnenému) tvrdeniu sťažovateľa.

56. Nadväzujúc na už uvedené, ústavný súd poukazuje na to, že pri skúmaní postupov všeobecných súdov rozhodujúcich o zákonnosti väzby nie je jeho úlohou, aby posudzoval smer vedenia vyšetrovania alebo aby sa zaoberal vhodnosťou a opodstatnenosťou získavaných dôkazov, ktoré podľa názoru orgánov činných v trestnom konaní a následne aj všeobecných súdov sú významným prostriedkom na odôvodnenie ďalšieho trvania väzby sťažovateľa. Úloha ústavného súdu spočíva v zistení, či skutkové a právne závery všeobecných súdov obstoja z hľadiska dodržania záruk podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru. Pritom je podstatné, aby tieto závery boli dostatočne odôvodnené, teda aby boli preukázané zistenými skutkovými okolnosťami, aby ich dôvodnosť vychádzala z relevantnej právnej normy a aby ako celok pôsobili presvedčivo.

57. Ústavný súd zároveň poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy konania pred ústavným súdom a z ktorej vyplýva, že trestné konanie od svojho začiatku až do jeho konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, I. ÚS 314/09, IV. ÚS 166/2010). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (III. ÚS 79/02), prípadne iné orgány verejnej moci na to určené. Ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú teda vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných procesných noriem, akou Trestný poriadok nepochybne je. Navyše je nutné skonštatovať, že aj samotné vyšetrovanie v predmetnej trestnej veci nie je skončené a postavenie sťažovateľa ako strany trestného konania mu už v rámci prípravného konania dáva postavenie a tomu korešpondujúcu plnú

potenciu aktívne zasahovať do objasňovania skutkovo relevantných okolností a skutočností kladených mu za vinu. Otázka dôvodnosti vznesenia obvinenia je predmetom celého trestného konania a ústavnému súdu v tejto súvislosti náleží zaoberať sa otázkou ochrany základných práv a slobôd zásadne až po jeho skončení, teda po vyčerpaní všetkých procesných prostriedkov, ktoré obvinenému/obžalovanému Trestný poriadok poskytuje (III. ÚS 75/05, III. ÚS 109/05, II. ÚS 294/06).

58. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019, ktorým sa na druhom stupni rozhodovalo o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, v spojení s uznesením špecializovaného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 21. decembra 2018 jasne a presvedčivo odôvodnil danosť väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku v danom štádiu súdneho konania. Skutočnosti, na ktorých obidva konajúce sudy založili dôvody väzby, sa nejavia ako svojvoľné ani ako neodôvodnené (vzhľadom na dostatočnú konkretizáciu) či výslovne formálne. Ústavný súd je toho názoru, že skutočnosti, ktoré najvyšší súd v zhode s názorom špecializovaného súdu uviedol, možno spoľahlivo subsumovať pod uvádzané zákonné dôvody väzby. Odôvodnenie tohto rozhodnutia v otázke väzby sťažovateľa v spojení s rozhodnutím špecializovaného súdu je teda absolútne dostačujúce, jasné, určité, bez akýchkoľvek vnútorných rozporov. V zmysle použitej právnej úpravy sú prijaté závery najvyššieho súdu možné a bolo ich potrebné považovať za výraz jeho autonómneho rozhodovania o osobnej slobode sťažovateľa.

Najvyšší súd v spojení s uznesením špecializovaného súdu vyjadril svoj právny názor k jednotlivým námietkam sťažovateľa a ústavný súd nezistil taký výklad a aplikáciu dotknutých ustanovení označených právnych predpisov, pre ktoré by bolo možné napadnuté uznesenie považovať za arbitrárne. Z odôvodnení rozhodnutí všeobecných súdov konajúcich o osobnej slobode sťažovateľa vyplýva, že všeobecné sudy jednoznačne uviedli dôvody, pre ktoré považovali za potrebné žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietnuť. Všetkými pre rozhodnutie o väzbe sťažovateľa právne, ako aj skutkovo relevantnými otázkami sa konajúce sudy zaoberali a dali na ne dostatočne presvedčivé odpovede. Závery všeobecných súdov sú založené na racionálnych úvahách

vychádzajúcich z dokazovaním zistených skutočností a na ústavne konformnom výklade relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel, zmysel ani podstatu

59. Samotný nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v jeho právnej veci nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. Prípadný zásah ústavného súdu spočívajúci v nahradení právneho názoru najvyššieho súdu je možné realizovať len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle ustálenej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. Ústavný súd zároveň opätovne pripomína, že nie je osobitnou preskúmavacou inštanciou vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov. Medzi prioritné úlohy ústavného súdu nepatrí kontrola rozhodnutí všeobecných súdov z hľadiska zákonnosti a správnosti ich postupov, ale posudzovanie konformity týchto postupov s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou ratifikovanou a vyhlásenou spôsobom ustanoveným zákonom. Kritériom rozhodovania ústavného súdu je predovšetkým miera namietanej ingerencie do základných práv alebo slobôd sťažovateľa pri zohľadnení okolností každého konkrétneho prípadu (IV. ÚS 24/07, III. ÚS 217/09, III. ÚS 522/2011).

60. Možno teda uzavrieť, že po preskúmaní obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (v spojení s uznesením špecializovaného súdu) v kontexte argumentov sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na štádium trestného konania, jeho povahu a dôvody, na ktorých najvyšší súd založil opodstatnenosť dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku, a všetky okolnosti danej trestnej veci možno jeho rozhodnutie považovať za legitímne, vyhovujúce požiadavkám zákonnosti väzby a ako také aj za ústavne akceptovateľné. Prijaté právne závery najvyššieho súdu so zreteľom na skutkový stav nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné. Vzhľadom na uvedené preto

nebolo možné dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

61. Ústavný súd na základe uvedených skutočností a dôvodov, ako aj s prihliadnutím na svoju judikatúru, podľa ktorej možno za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 2/2019 z 23. januára 2019 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

62. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

63. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2019